

# לחסוקי שמעתא

סיכום הלכתי של השיטות  
המוזכרות בגמרא בטרור  
ובצ"י ולשון השו"ע והרמ"א  
לפי סדר הדף היומי

מסכת יבמות ל"ב - ק"ה • פרשות שמות וארץ תשע"ה • גליון 128,9

צ"ג: - נאמנות בעל, אשה ועד אחד ביבמה.

דברי הגמרא:

רב ששת- מותרת אשה להתייבם עפ"י עדותו של עד אחד המעיד שמת בעלה. משנה- האשה שאמרה מת בעלי, תנשא. ואם זקוקה לייבום, תתייבם.

דף צד.

איכא דאמרי- רב ששת- מותרת יבמה לשוק עפ"י עדותו של עד אחד. משנה- אין האשה נאמנת לומר מת יבמי כדי להתיר את עצמה לשוק, ולא לומר מתה אחותי כדי להנשא לבעלה. אין האיש נאמן לומר מת אחי כדי לייבם את אשתו, ולא לומר מתה אשתי כדי לישא את אחותה.

רבא- מותרת יבמה לשוק עפ"י עדותו של עד אחד.

גמ'- אין עד אחד נאמן להתיר יבמה לשוק.

משנתנו- זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתאי וכו'.

רב יהודה- רב- הנותן גט לאשתו ואומר- הרי את מגורשת ממני ואין את מותרת לכל אדם, פסולה לכהונה.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן קנ"ח:

ג. כתב הרמב"ם שעד אחד נאמן ביבמה להעיד שמת בעלה שתתייבם, או שמת יבמה שתנשא לשוק ואפילו עבד ושפחה או גוי מסיח לפי תומו נאמן [וכתב הרב המגיד שכן כתבו הגאונים שעד אחד נאמן, ומה שכתב הרמב"ם שאף עבד וכו' נלמד מכך שעד אחד נאמן. וכן התיר הרשב"א באופני עדות אלו]. ודין עדים המכחישים זה את זה בעדות מיתת היבם כדין עדים המכחישים זה את זה בעדות מיתת הבעל. וכן כתב הר"ף, שעד אחד נאמן להתיר יבמה ליבם או לשוק. והרא"ש כתב שנאמן להתירה ליבם בין אם אומר מת בעלך, בין אם אומר מת בנך ואח"כ בעלך, אבל להתירה לעלמא אינו נאמן בין אם אומר מת יבמך, בין אם אומר מת בעלך ואח"כ מת בנך [וכן כתב רבינו ירוחם, וכתב שכן הסכימו רוב הפוסקים וכן כתב הרמ"ה, חוץ מהר"ף, ותמהו עליו, ע"כ. ומתוך דבריו נראה שסובר שדעת הר"ף היא דעת יחיד, ואינו כן, שהרי כך סובר הרמב"ם וכן נראה מדברי הראב"ד, וכן סובר הרשב"א ובעל המאור ואף הרא"ש לא כתב לאסור במפורש אלא שקשה להתיר, ולכן כך הלכה].

לשון השו"ע והרמ"א [זכחל רש"י] אה"ע סימן קנ"ח:

ג. נאמן עד אחד להעיד ליבמה שמת בעלה ומתייבמת על פיו או שמת יבמה שתנשא לשוק, או לומר מת בעלך ואח"כ מת בנך. ואפילו עבד או שפחה או אשה או גוי מסיח לפי תומו או עד מפי עד נאמן להעיד במיתת היבם כמו שנאמן במיתת הבעל ודין עדות זו כדין אותה עדות לענין עדים המכחישים זה את זה במיתת היבם לכל דבר. הגה ויש אומרים לאין עד אחד נאמן לומר שמת יבמה לכהונה [והפוסקים הסכימו שבשעת הדחק ועיגון יש להקל וכן עד מפי עד נאמן וכו"ש כשהיבם משומד ויש מי שכתב שבזמן הזה שנוהגים לחלוץ ולא ליבם היא עצמה נאמנת, וכ"ש עד אחד אף לפי הרא"ש, אבל אין זה מוכרח].

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן ו':

א. כהן הדייט אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה ואסור בחלוצה מדרבנן לפיכך אם עבר ונשא ספק חלוצה אין צריך להוציא, אבל גרושה, אפילו אינה אלא ספק גרושה צריך להוציא [וכן כתב הרמב"ם וכן ספק חללה וכו']. בין התגרשה מן הארוסין בין מן הנישואין. ואפילו ריח גט פוסל בכהונה, כגון שאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם למרות שאינה מותרת בכך, אבל אם נתן לה גט על תנאי ולא נתקיים התנאי, אינו גט ואינו פוסל [וכן כתב הרא"ש וכתב שאף הכהן יכול לגרש על תנאי. כתב הרשב"ש- אשת כהן שישבת תחת בעלה ויש בה ריח גט, כופין אותו להוציא].

לשון השו"ע והרמ"א [זכחל רש"י] אה"ע סימן ו':

א. כהן אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה ואסור בחלוצה מדרבנן [וצריך להוציא. כהן שנשא חלוצה בשוגג אין כופין אותו להוציא כי יש אומרים שאין כופין בכהנים בזמן הזה שהרי הם ספק כהנים, ויש אומרים שאין להסתפק בכהנים]. לפיכך אם עבר ונשא ספק חלוצה [וה"א אף ספק שבויה] א"צ להוציא [אבל לכתחילה אסורה עליו], אבל גרושה, אפילו אינה אלא ספק גרושה [או ספק חללה או ספק זונה] צריך להוציא בין שנתגרשה מן הארוסין בין שנתגרשה מן הנישואין ואפי' ריח גט כגון

שאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, ואע"פ שלא הותרה בזה הגט, נפסלה לכהונה. (ואפילו לא נתגרשה רק משום קול קידושין בעלמא [והוא דוקא במשדוכת, רש"ל, והג"מ כתב שדוקא שהצריכו ב"ד גט ולא בנתן מעצמן], אע"פ שהוא צריך ממש בלוח קידושין ואין נותנין גט רק מכה חומרא בעלמא, אפילו הכי פסולה לכהונה [אבל בדיעבד לא תצא, ב"י, והט"ז חולק]). אבל אם נתן לה גט על תנאי ולא נתקיים התנאי, אינו כלום ואינו פוסל, ורשאי הכהן לכתחילה לגרש על תנאי.

דף צד. - מי שהלכה אשתו למדינת הים.

דברי הגמרא:

משנה- מי שהלכה אשתו למדינת הים ובאו ואמרו לו מתה אשתך, ונשא עפ"י עדות זו את אחותה, ואח"כ באת אשתו, מותרת לחזור אליו, ומותר בקרובות אחות אשתו, ואחות אשתו מותרת בקרוביו. ואם לאחמ"כ מתה אשתו, מותר באחותה.

אמרו לו מתה אשתך, ונשא עפ"י עדות זו את אחותה, ואח"כ אמרו לו- קיימת היתה ומתה, הולד הראשון הנוול לו מאחותה, כשאשתו עוד היתה בחיים, ממזר, והולד שהתעברה ממנו לאחר מות האשה, כשר.

רבי יוסי- כל שפוסל ע"י אחרים, פוסל ע"י עצמו, וכל שאין פוסל ע"י אחרים, אינו פוסל ע"י עצמו.

גמ'- כשאשתו גויסה (בעל אחות אשתו) הלכו למדינת הים ובאו ואמרו לו ששניהם מתו ועפ"י עדות זו נשא את אשת גיסי (אחות אשתו) ואח"כ חזרו שניהם, אע"פ שהגיס אסור באשתו כתוצאה מנישואין אלו, הוא (הבעל) מותר באשתו הראשונה.

גמ'- אדם אסור אף באחות גרושתו.

ברייתא- כל עריות שבתורה שנישאו לאיש שהן אסורות עליו, אין צריכות הימנו גט, חוץ מאשת איש שנישאת על פי בית דין (על סמך עדות בטעות שבעלה מת) שמדרבנן צריכה ממנו גט.

רבי עקיבא- אף הנושא את אשת אחיו או את אחות אשתו על סמך עדות שאחיו או אחות אשתו מתו, ואח"כ התבררה העדות כלא נכונה, הרי זה צריך לתת להן גט.

רב גידל- רב חייא יוסף- רב- דינו של רבי עקיבא הוא באופן שהבעל רק קידש את האסורות עליו ולא נשא אותן.

ברייתא- רבי ישמעאל- הבא על חמותו, שניהם נידונים בשריפה.

אבי בדעת רבי עקיבא- הבא על חמותו או אפילו על אם חמותו, שניהם נידונים בשריפה. (ואף רבי ישמעאל מודה בכך).

רבא בדעת רבי עקיבא- אדם אסור לבוא על חמותו לאחר מות אשתו, אך אם בא עליה אין דינו בשריפה, ולרבי ישמעאל דינו בשריפה אף בבא על חמותו לאחר מות אשתו.

דף צה.

ברייתא- רבי יהודה- בין לב"ש ובין לב"ה- הבא על חמותו נאסר באשתו, ונחלקו בבא על אחות אשתו. לב"ש אף באופן זה נאסר על אשתו, ולב"ה אינו נאסר באשתו.

ברייתא- רבי יוסי- בין לב"ש ובין לב"ה- הבא על אחות אשתו, בין בשוגג ובין במזיד, אינו נאסר באשתו, ונחלקו בבא על חמותו. לב"ש הוא נאסר באשתו ולב"ה אינו נאסר באשתו.

רב יהודה- שמואל- אין הלכה כרבי יהודה.

רב חסדא- אסור להחזיר גרושתו משנישאת, ואם החזירה באיסור, נאסרת שוב אף על הבעל השני.

רב המנונא- שומרת יבם שזינתה נאסרה על היבם.

גמ'- יבם שעשה מאמר ביבמתו, אסר מדרבנן את שאר האחים ביבמה, ואם בא עליה אחד האחים, או אפילו רק עשה בה מאמר, שוב נאסר בה גם בעל המאמר.

גמ'- הנותן גט ליבמתו, או החולץ לה, נאסרת היבמה על האחים ואף על האח שעשה בה מאמר עוד קודם לכן.

גמ'- רבן גמליאל- אין תוקף למאמר של אחד היבמים הבא אחרי מאמר של יבם אחר, ואין נאסר בעל המאמר הראשון ביבמתו מכוח מאמר שני.

גמ'- אם בא על אשתו לאחר שקינא לה ונסתרה, שוב אינו משקה אותה את מי המרים ונאסרת על הבעל לעולם. וכן אם נתן לה גט או שאמר אין אני משקה, נאסרת על הבעל לעולם.

גמ'- אשת איש אינה נאסרת על הבעל לאחר שגירשה בעלה.

משנתנו- רבי יוסי אומר כל שפוסל וכו'.

רבי אמי- לדעת ת"ק אשה שהלכה למדינת הים ונשא את אחותה ולאמ"כ חזרה, אינו נאסר בה בין אם נישא לאחותה עפ"י עד אחד ובין עפ"י שני עדים. ולדעת רבי יוסי אם נשא את אחותה עפ"י עד אחד נאסר אף הוא באשתו ורק כשנשא את אחותה עפ"י שני עדים, מותר לחזור אליה.

רבי יצחק נפחא- לדעת ת"ק בבעל שאשתו הלכה עם גיטה למדינת הים ונשא את אחותה אין הבדל אם היתה נשואה לבעל או רק מאורסת לו, ובשני המקרים- אם שבו ממדינת הים הבעל מותר באשתו והגיס נאסר באשתו. ולדעת רבי יוסי רק כשינשאת לבעל מותרת לחזור אליו וכן הגיס מותר באשתו, אבל אם היתה מאורסת, נאסרת אף היא על בעלה וכן הגיס נאסר באשתו.

רב יהודה- שמואל- הלכה כרבי יוסי.

רב- יבמה הרי היא כאשת איש.

**שמואל** - יבמה אינה כאשת איש.

**רב הונא** - נחלקו רב ושמואל במקדש את האשה ולא נשאה, והלך למדינת הים, ושמע אחיו שמת בלי בנים ועמד ונשא אותה בתורת ייבום, ולאמ"כ בא האח ממדינת הים, לרב, אסורה לחזור לבעלה הראשון, ולשמואל מותרת לחזור.

**דף צו.**

רב- אין קידושי אחר תופסים ביבמה ואינה צריכה ממנו גט.  
**שמואל** - צריכה ממנו גט.

**ד. נתיבמה בטעות**, כגון ששמעה שמת בעלה ואחר כך בא, אם היתה נשואתו אינה צריכה גט מהיבם (**ומותרת לזעלה**), אם היתה ארוסתו, צריכה גט מהיבם (**ואסורה לזעלה**).

## דף צ"ו. - אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה.

**דברי הגמרא:**

**משנה** - אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה מאביה, באו ואמרו לו מתה אף היא, ונשא את אחותה של אשתו השניה מאמה, ושוב אמרו לו מתה אשתך השלישית, ונשא את אחותה של אשתו השלישית מאביה, שוב אמרו לו מתה אשתך הרביעית, ונשא את אחותה של אשתו הרביעית מאמה ולבסוף נמצאו כולן קיימות, הבעל מותר בראשונה, בשלישית ובחמישית (כשאין קרובה ביניהן), ואם מת בלי בנים וחלץ אחיו לאחד מנשותיו, צרותיה נפטרות מהחליצה והייבום. ואסור באשה השניה והרביעית, ואם מת בלי בנים וחלץ אחיו לאחד משתייהן, אין שאר הנשים נפטרות מחליצה וייבום. ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה (בודאי), מותר בשניה וברביעית, ופטורות צרותיהן מחליצה וייבום, ואסור בשלישית ובחמישית, ואין ביאת היבם בשלישית או בחמישית פוטרת את נשותיו מחליצה וייבום.

בן תשע שנים ויום אחד שבה על יבמתו פסל את האחים לייבום. ואם לאחר מעשה הקטן באו האחים הגדולים על היבמה, או שעשו בה מאמר או שנתנו לה גט או חלצו לה, שוב פסלו את הקטן לייבום.

**רב זביד בר רב אושעיא תני** - העושה מאמר ביבמתו ואח"כ בא עליה אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד, פסלה מלהתייבם לאח הגדול.

**גמ'** - ביאה של יבם קטן פוסלת את האח הגדול גם אחרי שעשה ביבמה מאמר, אבל מאמר של קטן פוסל רק בתחילה ולא אחרי מאמר של גדול.

**ברייתא** - בן תשע שנים ויום אחד פוסל את היבמה על האחים הגדולים בביאה (בין לפני שעשה בה אחד האחים הגדולים מאמר ובין לאמ"כ), והאחים פוסלים אותו (אפילו לאחר ביאתו) בביאה, במאמר, בגט ובחליצה.

**רב יהודה - שמואל** - קטן פוסל את שאר האחים על יבמתו ע"י שנותן לה גט.

**רב תחליפא בר אבימי** - קטן פוסל ע"י מאמר.

**ברייתא - רבי מאיר** - קטן פוסל את שאר האחים ע"י גט וע"י מאמר.

**ברייתא** - עשו ביאת יבם בן תשע כמאמר של גדול.

**רבי מאיר** - עשו חליצת בן תשע כגט של גדול.

**גמ'** - לרבן גמליאל שאין ביבמה גט אחר גט (להחשיב אותה כגרושה לגבי נותן הגט השני לענין שיאסר בקרובותיה), זה דוקא בגדול שנתן אחר גדול או בקטן שנתן אחר קטן, אבל גדול שנתן גט אחר קטן, הגט מועיל ונאסר בקרובותיה. ולרבן הסוברים שיש ביבמה גט אחר גט, זה דוקא בגדול שנתן אחר גדול או בקטן שנתן אחר קטן, אבל קטן שנתן אחר גדול, אין הגט מועיל ואינו נאסר בקרובותיה.

## דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן ק"ע:**

**ט"ז.** ביאת בן תשע כמאמר בגדול, לפיכך, בא על היבמה פסלה על כל האחים [וכן כתבו הרא"ש והרמב"ם, וכתב המ"מ שכן נראה מן ההלכות]. ואם אחר שבא עליה חזר אחיו הגדול ובא על צרתה או שנתן לה גט או חלץ לה או לצרתה, פסלה על הקטן [הטור השמיט הדין בעשה בה אחיו הגדול מאמר פסלה על הקטן כמו ששינו במפורש. גם הרמב"ם השמיט דין זה ויש לתמוה עליהם]. וכן אם חזר הקטן ובא על צרתה או שאחיו בן תשע בא עליה או על צרתה פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר. וכן אם עשה הגדול מאמר ביבמה וחזר אחיו בן תשע ובא עליה או על צרתה פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר. ומאמרו של בן תשע אינו חשוב כמאמר הגדול ואינו מועיל אלא בתחלה, אבל לא בסוף. כיצד, עשה קטן מאמר, מועיל לפוסלה על האחים אבל אם עשה הגדול מאמר וחזר בן התשע ועשה בה מאמר או בצרתה, אינו מועיל לפוסלה על האח הגדול, אבל מאמרו של בן תשע אחר מאמר בן תשע יש לומר שמועיל כיון שמאמר הראשון מבן תשע. וגט וחליצה אין לקטן כלל לא בתחילה ולא בסוף.

## לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י [אה"ע סימן ק"ע]:

**ט"ז.** ביאת בן תשע כמאמר בגדול, לפיכך בא על היבמה פסלה על כל האחים. ואם אחר שבא עליה חזר אחיו הגדול ובא עליה או על צרתה או עשה מאמר או נתן גט או חלץ לה או לצרתה, פסלה על הקטן. וכן אם חזר הקטן ובא על צרתה או שאחיו בן תשע בא עליה או על צרתה, פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר. וכן אם עשה הגדול מאמר ביבמה וחזר אחיו בן תשע ובא עליה או על צרתה, פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר. ומאמר של בן תשע אינו חשוב כמאמר הגדול ואינו מועיל אלא בתחילה אבל לא בסוף. כיצד, עשה קטן מאמר מועיל לפוסלה על האחים, אבל אם עשה הגדול מאמר וחזר בן תשע ועשה בה או בצרתה אינו מועיל לפוסלה על האח הגדול, אבל מאמרו של בן תשע אחר מאמר בן תשע אינו מועיל לפוסלה על האח הגדול, אבל מאמרו של בן תשע אחר מאמר בן תשע יש לומר שמועיל כיון שמאמר הראשון מבן תשע. וגט וחליצה אין לקטן כלל לא בתחילה ולא בסוף.

## דף צו: - דיני יבם קטן.

**דברי הגמרא:**

**משנה** - בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו ואח"כ בא עליה אחיו, שגם הוא בן תשע שנים ויום אחד, האח השני פוסל במעשהו את היבמה על האח הראשון ושניהם פוסלים. **רבי שמעון** - האח הראשון לא נפסל על היבמה במעשה השני.

## דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן ט"ו:**

**כ"ז.** הלכה אשתו למדינת הים ואמרו לו שמתה, ונשא אחותה ואחר כך באה אשתו, אם היתה אשתו מן הנישואין מותרת לחזור לו, ואין הנישואין עם אחותה אסורים את אשתו עליו, אפילו במזיד. וכן כל הקרובות הנאסרות על ידי אשתו אם מזנה עמהן לא נאסרה אשתו עליו ומותר בקרובות השניה [וכן פסקו הר"ף והרא"ש]. אמרו לו שמתה ארוסתו ונשא אחותה ואח"כ באה ארוסתו אסור בשתייהן [וכן כתב הרמב"ם]. מתה ראשונה, מותר בשניה.

**כ"ח.** היתה אחות אשתו נשואה והלכה אשתו ובעל אחות אשתו ואמרו לו מתה אשתך וגיטך ונשא אחות אשתו ואח"כ באו אשתו וגיטו, אשת גיטו צריכה גט, לא שנא נשאת לו בשני עדים או בעד אחד ואסורה לגיטו, ואשתו אסורה עליו [וכן כתבו הרמב"ן והרא"ש]. לא שנא היתה נשואה לו או ארוסתו [כתבו התוס' שמה שמתירים לו לישא אחות אשתו הוא דוקא כשאמרו לו שני עדים שמתה אשתו, אבל לא בעד אחד וכן כתב הרב המגיד, ומדברי רש"י לא משמע כן].

**כ"ט.** אמרו לו מתה אשתו, ונשא אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה, הולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר.

## לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י [אה"ע סימן ט"ו]:

**כ"ז.** קידש אשה והלכה למדינה אחרת ובאו עדים והעידו שמתה ונשא את אחותה [אבל עד אחד אינו נאמן. ואין נאמן עד אחד להעיד שמתה אשתו ויכול לינשא משום חרם דר"ג, ב"ש] ואחר כך נודע שלא מתה, אסור בשתייהן, וצריכות שתייהן גט ממנו, וכל הדרכים השנויים בפרק האשה רבה ובפרק הזורק נוהגין בהם. ואם מתה אחת מהן מותר בחברתה. אבל אם הלכה אשתו הנשואה למדינה אחרת ובאו עדים והעידו שמתה ונשא אחותה ואח"כ נודע שלא מתה, אין אחותה צריכה ממנו גט ואשתו מותרת לו, ומותר בקרובות שניה [כגון בתה. ב"ח פרישה וב"ש - ודוקא אחר מיתת השניה, והט"ז מתייר אף בחייה] ושניה מותרת בקרוביו, ואם מתה ראשונה, מותר בשניה. וכן שאר העריות שנשאן בחזקת היתר ונמצאו ערוה אינן צריכות גט, שאין קידושין תופסין בעריות. [וכן כל זנות שמזנה עם הקרובות הנאסרות עליו מחמת אשתו אין אסרין אשתו עליו ומותר בקרובות שניה ומיהו אם הקרובה רגילה לזנות אלכל על ידי אשתו כופין אותה לגרש אשתו [והט"ז והב"ש חולקים]]. ומפני מה הצריכו אחות ארוסה גט, שמא יאמרו תנאי היה באירוסין וכדת נשא אחותה, והואיל ויצאה אחותה בגט אחותה שהיא ארוסתו הראשונה אסורה כדי שלא יאמרו נשא אחות גרושתו. אבל כשהלכה אשתו הנשואה אין לחוש לכך שיאמרו תנאי היה לו בנישואין, דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, הילכך כולי עלמא ידעי דנשואי שניה אינם כלום.

**כ"ח.** הלכה אשתו ובעל אחות אשתו למדינה אחרת ובאו ואמרו לו מתה אשתך ובעל אחותה ונשא אחות אשתו, ואח"כ באו אשתו וגיטו, אחות אשתו צריכה ממנו גט, לא שנא נשאת לו על פי שני עדים או על פי עד אחד, ואסורה לגיטו. ואשתו אסורה עליו, לא שנא היתה נשואה לו או ארוסתו. הגה ואם כל זנות על אחות אשתו ומתה אשתו וגיטו אח"כ, יש אומרים לאסור לישא אח"כ אחות אשתו, דכסא שאסורה לזעל כף אסורה לזעל, לע"פ שהיתה אסורה עליו כלל הכי. ועיין לקמן סימן קע"ח.

**כ"ט.** אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ אמרו לו קיימת היתה ומתה, הולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר.

## דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קנ"ט:**

ג. זינתה, מותרת ליבם [רבינו ירוחם - ואם היבם כהן אסורה עליו].

ד. נתיבמה בטעות, כגון ששמעה שמת בעלה ונתיבמה ואחר כך בא, אם היתה נשואה לאחיו, אינה צריכה גט מהיבם ומותרת לחזור לבעלה. ואם היתה ארוסה צריכה גט מהיבם שמא יאמרו תנאי היה לאחיו בקידושין ולא נתקיים ובדין נשאה זה, וצריכה גט, ולכן אסורה לחזור לבעלה [וכן כתבו הר"ף והרמב"ם והרא"ש].

## לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י [אה"ע סימן קנ"ט]:

ג. שומרת יבם שזינתה, לא נאסרה על יבמה אם הוא ישראל, (ו"א) שאסורה לזעל משום קנסא [ובשלטי גבורים כתב שאסורה אף ליבם].

בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו ואח"כ בא על צרתה, פסלה ע"י עצמו מלהתייבם לו ושתייהן פסולות.

**רבי שמעון** - הראשונה אינה פסולה.

**ברייתא - בן עזאי** - יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין העושים מאמר ביבמה אחת, ואין מאמר אחר מאמר ביבם אחד העושה מאמר בשתי יבמות.  
**משנה** - בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת, חולצת ולא מתייבמת.  
בן תשע שנים ויום אחד שנשא אשה ומת, פטורה מחליצה ויבום.  
בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ומשהגדיל נשא אשה אחרת, מת, אם משהגדיל לר בא על היבמה, הראשונה חולצת ולא מתייבמת, והשניה או חולצת או מתייבמת.

**רבי שמעון** - אחיו מייבם לאי זו מהן שירצה, וחולץ לשניה.

כל ההלכות נשנו, הן לקטן בן תשע שנים ויום אחד, והן לבן עשרים שלא הביא שתי שערות.

**רבא** - הדין שכשיש לה זיקת שני יבמים חולצת ולא מתייבמת הוא בין כשיש ליבמה צרה ובין כשאין לה צרה.

**משנתנו** - בן תשע שנים ויום אחד שנשא אשה ומת וכו'.

**ברייתא** - שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו, נשותיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום.

**משנתנו** - בן תשע שנים ויום אחד וכו' ומשהגדיל וכו'.

**שמאל ורבי יוחנן** - עשו חכמים ביאת קטן כמאמר בגדול אף לענין ששתי נשותיו תאסרנה בייבום.

**גמ'** - לתנא של המשנה ביאת קטן ומאמר בגדול אינם אוסרים לייבום את האשה השניה שנשא הקטן משהגדיל. ולתנא החולק, ביאת קטן ומאמר בגדול אוסרים את האשה השניה לייבום.

**דף צז**.

**משנתנו** - אחד שהוא בן תשע שנים ואחד שהוא בן עשרים וכו'.

**גמ'** - משנתנו בבן עשרים שלא הביא שתי שערות ולא נולדו בו סימני סריס.

**תני דבי רבי חייא** - כשלא נולדו בו סימני סריס נחשב כקטן עד שיעברו רוב שנותיו.

**משנה** - בן עשרים שלא הביא שתי שערות, יביאו קרוביו ראייה שהוא בן עשרים, והוא הסריס, ולכן אינו מייבם ואינו חולץ. בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות, יביאו קרוביה ראייה שהיא בת עשרים, והיא איילונית, ולכן אינה חולצת ואינה מתייבמת.

**רב שמאל בר יצחק** - רב - והוא כשנולדו בו סימני סריס.

**דברי הטור והשו"ע אה"ע סימן קע"ע**:

**ט"ז**. הובאו לעיל.

**דברי הטור והב"י** [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קע"ד**:

1. קטן שבא על יבמתו ומת חולצת ולא מתייבמת שאין ביאתו קונה קנין גמור ויש עליה זיקת שני יבמין.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ד]:

1. קטן שבא על יבמתו ומת, חולצת ולא מתייבמת, שאין ביאתו קונה קנין גמור ויש עליה זיקת שני יבמים.

**דברי הטור והב"י** [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קע"ב**:

1. במה דברים אמורים שעל ידי סימנים נדונים כסריס ואיילונית, כשהיו בהם הסימנים אחר שהם בני עשרים שנה, אבל קודם לכן אפילו יש בהם סימני סריס ואילונית ולא הביאו שתי שערות אין נדונים כסריס ואיילונית אלא תולין הדבר במה שהם קטנים ודין קטנים בפחות מבן עשרים שנה, אבל מבן עשרים ואילך אם יש בהם סימנים אלו, נדונים כסריס ואיילונית אפילו הביאו אחר כך שערות. ואם אין בהם סימנים וגם לא הביאו שתי שערות, אין נדונים כסריס ואיילונית אלא חשבים קטנים עד רוב שנותיהם ומרוב שנותיהם נדונים כסריס ואיילונית אפילו אין להם הסימנים [כן כתב הריב"ש - והוסיף וכן אם הוא בן עשרים והביא שתי שערות לא דנים אותו כסריס אף שהביא שתי שערות אח"כ. וכן אם עברו רוב שנותיו ולא הביא שערות הרי הוא סריס אף שאח"כ הביא שערות. ואמרו בגמ' שאף אם אין לו שערות די בגומות, וכן כתבו הרי"ף והרמב"ם ולכן אם ידוע שלא הביא שערות ועברו רוב שנותיו, הואיל וא"א לבדוק, אשתו חולצת מספק ואינה מתייבמת, אבל אם אין ידוע שלא הביא שערות אף שעברו רוב שנותיו, הולכים אחר הרוב ויכולה להתייבם. ואם לא הביא שתי שערות אבל הביא שתי שערות בזקן אבל לא נתמלא קינו, אם אין בו סימני סריס אינו סריס אלא דינו כקטן, ואשתו פטורה מן החליצה ומן הייבום, ע"כ]. והרמב"ם כתב שמשהגיע לעשרים שנה פחות שלושים יום ולא הביא שתי שערות ויש בו הסימנים חשוב כסריס [והרב המגיד כתב ששאר המפרשים מפרשים בגמ' שבתשע עשרה שנים וחודש, הרי הם כבני כעשרים שנה, וכן כתב הראב"ד וכן נראה עיקר, ע"כ. ותימה על הטור שלא הזכיר שמגיל תשע עשרה וחודש נחשב כגיל עשרים].

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ד]:

1. קטן שבא על יבמתו ומת, חולצת ולא מתייבמת, שאין ביאתו קונה קנין גמור ויש עליה זיקת שני יבמים.

**דברי הטור והב"י** [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קע"ב**:

1. במה דברים אמורים שעל ידי סימנים נדונים כסריס ואיילונית, כשהיו בהם הסימנים אחר שהם בני עשרים שנה, אבל קודם לכן אפילו יש בהם סימני סריס ואילונית ולא הביאו שתי שערות אין נדונים כסריס ואיילונית אלא תולין הדבר במה שהם קטנים ודין קטנים בפחות מבן עשרים שנה, אבל מבן עשרים ואילך אם יש בהם סימנים אלו, נדונים כסריס ואיילונית אפילו הביאו אחר כך שערות. ואם אין בהם סימנים וגם לא הביאו שתי שערות, אין נדונים כסריס ואיילונית אלא חשבים קטנים עד רוב שנותיהם ומרוב שנותיהם נדונים כסריס ואיילונית אפילו אין להם הסימנים [כן כתב הריב"ש - והוסיף וכן אם הוא בן עשרים והביא שתי שערות לא דנים אותו כסריס אף שהביא שתי שערות אח"כ. וכן אם עברו רוב שנותיו ולא הביא שערות הרי הוא סריס אף שאח"כ הביא שערות. ואמרו בגמ' שאף אם אין לו שערות די בגומות, וכן כתבו הרי"ף והרמב"ם ולכן אם ידוע שלא הביא שערות ועברו רוב שנותיו, הואיל וא"א לבדוק, אשתו חולצת מספק ואינה מתייבמת, אבל אם אין ידוע שלא הביא שערות אף שעברו רוב שנותיו, הולכים אחר הרוב ויכולה להתייבם. ואם לא הביא שתי שערות אבל הביא שתי שערות בזקן אבל לא נתמלא קינו, אם אין בו סימני סריס אינו סריס אלא דינו כקטן, ואשתו פטורה מן החליצה ומן הייבום, ע"כ]. והרמב"ם כתב שמשהגיע לעשרים שנה פחות שלושים יום ולא הביא שתי שערות ויש בו הסימנים חשוב כסריס [והרב המגיד כתב ששאר המפרשים מפרשים בגמ' שבתשע עשרה שנים וחודש, הרי הם כבני כעשרים שנה, וכן כתב הראב"ד וכן נראה עיקר, ע"כ. ותימה על הטור שלא הזכיר שמגיל תשע עשרה וחודש נחשב כגיל עשרים].

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

כמו שנתבאר לעיל סימן קנ"ה לענין מיאון, לכן דיינינו ליה בספק סריס וחולץ וכן ראוי להורות.

**ט"ז**. אשת קטן ואשת השוטה פטורות מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ולא מתייבמות.

**דברי הטור והב"י** [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קס"ז**:

**א**. קטן פחות מבן תשע שנים אין ביאתו כלום, ומבן תשע שנים ואילך ביאתו ביאה וקונה ביבמתו. ודוקא ביבמתו ביאתו ביאה אבל באשה דעלמא, לא, לפיכך נשא אשה ולו אח, אשתו פטורה מן החליצה ומן הייבום.

**ב**. ואפילו ביבמתו אין ביאתו קונה בה קנין גמור, אלא כמאמר. לפיכך בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, קנאה, אבל אינו יכול לפוטרה בגט עד שיגדל ויבוא עליה אח"כ, ואם לא בא עליה אח"כ ובא להוציאה, צריכה גט וחליצה. ואם בא עליה כשהוא קטן ומת קודם שגדל, או מת אחר שגדל אבל לא בא עליה משגדל, ולו אח, חולצת ולא מתייבמת. ואם משגדל נשא אשה אחרת ולא בא על היבמה משגדל ומת, שתייהן חולצות ולא מתייבמות [וכן כתב הרא"ש וכן נראה מדברי הרי"ף והרמב"ם].

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קס"ז]:

**א**. קטן פחות מבן תשע אין ביאתו כלום. ומבן תשע שנים ויום אחד ואילך ביאתו קונה ביבמתו כמאמר בגדול, ובאשה דעלמא אינה קונה כלל, לפיכך נשא אשה ומת, פטורה מהחליצה ומהייבום.

**ב**. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, אינו יכול לפוטרה בגט עד שיגדיל ויבא עליה אחר כך, ואם לא בא עליה אחר כך ובא להוציאה צריכה גט וחליצה. ואם בא עליה כשהוא קטן ומת קודם שהגדיל, או מת אחר שהגדיל אבל לא בא עליה משהגדיל, חולצת ולא מתייבמת. ואם משהגדיל נשא אחרת ולא בא על היבמה משהגדיל, שתייהן חולצות ולא מתייבמות.

**דברי הטור והב"י** [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן קנ"ה**:

**י"ב**. הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות או עד שתלד שאם ילדה חשובה כגדולה [וכתב רבינו יוחם שכן פסק הרמ"ה וכתב שיש מפרשים שאם ילדה ולא היו לה סימנים, אינה ממאנת מספק]. אבל כל זמן שלא ילדה ולא הביאה סימנים, יכולה למאן עד שתהא בת עשרים, ואפילו היו לה קודם סימני איילונית. אבל אם הייתה בת עשרים והיו לה סימני איילונית, חשובה כגדולה ואינה יכולה למאן. [בגמ' משמע שאין איילונית אלא שנולדו לה סימני איילונית לאחר כ' שנה, ואם לא נולדו לה סימני איילונית הרי היא קטנה עד רוב שנותיה. וכן כתב הרמב"ם שאם הגיעה ל"ב שנה ויום א' ולא הביאה שתי שערות אע"פ שנראו בה סימני איילונית עדיין היא קטנה עד עשרים שנה. וכשהביאה שתי שערות בשנת עשרים תהיה נערה ששה חדשים ואחר כך תקרא בוגרת. היתה בת עשרים שנה פחות ל' יום ולא הביאה שתי שערות, ונראו בה סימני איילונית הרי היא איילונית ואם לא נראו בה סימני איילונית עדיין קטנה היא עד שתביא שתי שערות או עד שתהיה בת ל"ה שנה ויום אחד. הגיעה לזמן זה ולא הביאה שתי שערות הרי זו נקראת איילונית אף על פי שלא נראה בה סימן מסימני האיילונית. כתב הריב"ש בן עשרים שלא הביא שתי שערות עדין קטן הוא עד שיביא שתי שערות או עד שיוולדו לו סימני סריס. אבל יש הפרש בין שני סוגי הסימנים, שאם הביא שתי שערות הרי הוא גדול מאותו זמן, ואם הביא סימני סריס הרי הוא גדול מגיל י"ג שנה ויום אחד. כן כתב הרמ"ה. ע"כ]. והרמב"ם כתב היתה בת עשרים פחות שלשים יום, ונולדו לה סימני איילונית הרי היא איילונית. ונראה שהוא טעות סופר אלא כך צריך להיות כתוב - אם היא בת תשע עשרה, ול' יום, שהרי לא בעינן עשרים שנה שלמות ול' יום בשנה חשוב כשנה [והרב המגיד כתב שכל המפרשים פירשו בדברי הגמרא שהוא י"ט שנה ול' יום ולא דברי הרמב"ם ושכן נראה עיקר וכן דעת הראב"ד].

**י"ג**. אם היא בת עשרים שנה ולא נולדו בה סימני איילונית, ולא הביאה שתי שערות, חשובה כקטנה עד שתביא שתי שערות או עד שתגיע לרוב שנותיה שהן שלושים ושש שנה אז חשובה כגדולה ואינה יכולה למאן אף על פי שלא הביאה שתי שערות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קנ"ה]:

**י"ב**. עד מתי הקטנה ממאנת עד שתביא שתי שערות אחר י"ב שנה או עד שתלד (ומשעת הרינו הוי כגדולה) וכל זמן שלא הביאה שתי שערות ולא ילדה חשובה כקטנה אפילו נולדו לה סימני איילונית, אבל אם היא בת עשרים ונולדו בה סימני איילונית חשובה כגדולה (למפרע מזמן שהייתה בת י"ב אע"ג שהביאה אחר כך שתי שערות) ואינה יכולה למאן. ובת י"ט שנה ושלושים יום דינה כבת עשרים, דשלשים יום בשנה חשוב

**י"ג**. אם היא בת עשרים שנה ולא נולדו בה סימני איילונית, ולא הביאה שתי שערות, חשובה כקטנה עד שתביא שתי שערות או עד שתגיע לרוב שנותיה שהן שלושים ושש שנה אז חשובה כגדולה ואינה יכולה למאן אף על פי שלא הביאה שתי שערות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קנ"ה]:

**י"ב**. עד מתי הקטנה ממאנת עד שתביא שתי שערות אחר י"ב שנה או עד שתלד (ומשעת הרינו הוי כגדולה) וכל זמן שלא הביאה שתי שערות ולא ילדה חשובה כקטנה אפילו נולדו לה סימני איילונית, אבל אם היא בת עשרים ונולדו בה סימני איילונית חשובה כגדולה (למפרע מזמן שהייתה בת י"ב אע"ג שהביאה אחר כך שתי שערות) ואינה יכולה למאן. ובת י"ט שנה ושלושים יום דינה כבת עשרים, דשלשים יום בשנה חשוב

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

**ט"ז**. אשת הקטן והשוטה פטורין מן החליצה ומן הייבום, אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הן כשאר כל הנשים וחולצות ומתייבמות.

**לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י** [אה"ע סימן קע"ב]:

1. בני כמה שנים יהיו לשהיו נדונים כאיילונית וסריס ע"פ סימנים הללו, נתבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובסימן קנ"ה. הגה **סעיף י"ג** לענין איילונית וה"ה **לכריס וי"א** לאין לזון **עכשיו** דין **סרוס** ודלא, לחיישנין שמה היה לו שערות ונשצרו או שחיו לו גומות ואין לנו צקיאין

שנה. יש מי שאומר שאינה חשובה בת עשרים עד שתהיה בת עשרים שנה פחות שלושים יום.

**י"ג.** אם היא בת כ' ולא נולדו בה סימני אילוניות ולא הביאה ב' שערות, חשובה כקטנה עד שתביא ב' שערות או שתגיע לרוב שנותיה שהם ל"ה שנה ויום א', שאז הרי היא איילונית אע"פ שלא נראו בה סימני איילוניות וחשובה כגדולה ואינה יכולה למאן (וע"ל סימן קע"ב סימני איילוניות מה הם).

## דף צ"ז - נושאים על האנוסה וכו'.

### דברי הגמרא:

**משנה** - האונס או המפתה אשה, מותר לשאת את קרובותיה. האונס או המפתה את קרובות אשתו, חייב כדון בא על העריות.

נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו, ואת אנוסת ומפותת בנו.

**רבי יהודה** - אסור לשאת את אנוסת ומפותת אביו.

**ברייתא** - אנס אשה, מותר לשאת את בתה. נשא אשה, אסור לישא את בתה.

**ברייתא** - הנטע מן האשה, אסור באמה, ובבתה ובאחותה.

**גמ'** - מדרבנן אסור בקרובותיה של אשה שבא עליה שלא מכוח נישואין.

**גמ'** - לאחר מיתתה של אשה שבא עליה שלא מכוח נישואין, מותר לישא את קרובותיה לכתחילה.

**משנתנו** - רבי יהודה אסר באנוסת אביו וכו'.

**רב עקיב** - שמואל - אדם אסור בשומרת יבם של אביו וחייב עליה משום שלושה לאוין - איסור דודתו, איסור יבמה לשוק ואיסור שומרת יבם של אב.

**איבעית אימא** - לאחר מיתה חייב משום שומרת יבם של אביו ומשום דודתו.

### דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן ט"ו:

**ה.** אם אבי אביו אסורה לו מדרבנן וכו'. אבל אם אנס אביו אשה, מותרת לו.

**י"ג.** בת אשתו אסורה לו מן התורה וכן בת בנה ובת בתה. ודוקא בת אשתו מן הנישואין אבל בת אנוסתו מותרת לו לאחר מיתתה.

### לשון השו"ע והרמ"א [בכתב קטן] אה"ע סימן ט"ו:

**ה.** אם אבי אביו אסורה לו מדרבנן, היא בלבד. אשת אביו אסורה לו מן התורה בין שהיא אשתו מן הנישואין בין מן האירוסין, בין בחיי אביו בין כשמת אביו או גירשה (ככלל אמה מותרת לו). אבל אם אנס אביו אשה, מותרת לו.

**י"ג.** בת אשתו ובת בתה ובת בנה אסורות לו מן התורה. ודוקא בת אשתו, אבל בת אנוסתו [או פלגשו, ב"ש] מותרת לו לאחר מיתתה. (ואפילו בחייה אם כנס לא יוציא).

### צ"ז - דיני יבום וחליצה באחים שהתגיירו.

### דברי הגמרא:

**משנה** - הגירות שהתגיירו בניה עמה, ואחד מהאחים נשא אשה ומת בלי בנים, שאר האחים והאלמנה לא חולצים ולא מתייבמים אפילו כשהורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה ואילו בשני הורתו ולידתו בקדושה. וכן שפחה כנענית שהשתחררה בניה עמה אין להם דין אחים, ולא חולצים ולא מתייבמים.

**רב אחא בר יעקב** - מותר לאחים מאב ומאם גרים, לישא האחד את אשת אחיו לאחר מותו.

**רב ששת** - אסור מדרבנן.

**גמ'** - באחים מהאב גרים, מותר לכולי עלמא לישא את אשת אחיו, ובאחים גרים מהאם, אסור לכולי עלמא מדרבנן, לישא את אשת אחיו.

**איכא דאמר** - רב אחא בר יעקב מתיר אף באחים מהאם.

**ברייתא** - שני אחים תאומים גרים, וכן תאומים משוחררים, לא חולצים ולא מתייבמים. ואין חייבים משום אשת אח. היתה הורתם שלא בקדושה ולידתם בקדושה, לא חולצים ולא מתייבמים, אבל חייבים משום איסור אשת אח. היתה הורתם ולידתם בקדושה, הרי הם כישראלים לכל דבריהם.

**דף צח.**

**רבא** - בכל אופן ואפילו כשידוע מי האב, אין דין אבהות לגוי.

**גמ'** - מותר לגר לשאת את אשת אחיו שנשאה כשהיה גוי.

**רבי אבא - רב הונא - רב** - תלמיד חכם שמורה הלכה, אם קודם מעשה שבא לידו אמרה, שומעים לו, ואם לאו, אין שומעים לו.

**ברייתא** - גר שהיה הורתו של אביו בקדושה ולידתו בקדושה, יש לו מדרבנן שאר (קרבת משפחה) מצד האם ואין לו שאר אב. אם נשא אחותו מהאם שנולדה כשאמו היתה עכו"ם, יוציא, אחותו מהאב, יקיים. אם נשא את אחות האב מהאם, יוציא, אחות האב מהאב, יקיים. אם נשא את אחות האם מהאם, יוציא.

**רבי מאיר** - אם נשא את אחות אמו מהאב, יוציא.

**חכמים** - יקיים.

**רבי מאיר** - כל ערוה שהיא משום שאר האם, ואפילו אחות אמו מאב, יוציא. ואם משום שאר האב בלבד, יקיים.

ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו, ושאר העריות הבאות ע"י נישואין מותרות לו, ואף אשת אביו לאחר מות אביו.

נשא בגיותו אשה ובתה, כונס אחת ומוציא אחת. מתה אשתו, מותר בחמותו.

**איכא דתני** - מתה אשתו אסור בחמותו.

וכל הנשים שמוותר לו לקיים, לכתחילה לא יכנסו.

**גמ'** - רבי ישמעאל - חמותו של ישראל לאחר מיתת אשתו, אסורה.

**גמ'** - רבי עקיבא - איסור חמותו נחלש לאחר מיתת אשתו ואינו בשריפה.

### דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן קנ"ז:

**ג.** גרים שנתגיירו ועבדים שנשתחררו, הרי הם כזרים ואין להם אחוה זה עם זה לענין יבום אפילו אחד מהם הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, והשני הורתו ולידתו בקדושה, ואפילו הם תאומים הרי הם כזרים, עד שיהיו שניהם הורתם ולידתם בקדושה.

### לשון השו"ע והרמ"א [בכתב קטן] אה"ע סימן קנ"ז:

**ג.** גרים שנתגיירו ועבדים שנשתחררו, אין להם אחוה כלל אפילו אחד מהם הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והב' הורתו ולידתו בקדושה, ואפילו הם תאומים ונולדו בקדושה, אין להם אחוה עד שיהיו שניהם הורתם ולידתם בקדושה.

### דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן רס"ט:

**א.** [כתב הרמב"ם - גר אסור בשאר האם אחר שנתגייר מדברי סופרים ומותר בשאר האב וכו', לפיכך נושא הגר אשת אחיו מאביו וכו' אבל אינו נושא לא אחותו מאמו ולא אחות אמו מאמה ולא אשה שנשא אחיו מאמו אחר שנתגייר].

**ג.** שני אחים שנתגיירו בין אם הם אחים מן האם בלבד, בין מן האם ומן האב, אסורים בכל העריות האסורות לישראל אע"פ שהיו מותרות להם בגיותם שלא יבואו להחליף עם ישראל, הלכך אסור כל אחד באשת חבירו אע"פ שנשאה בגיותו ונתגיירה, אבל אין חייבים עליהם [והרמב"ם כתב שמן האב והאם, מותרים, וכן פסק הנימוקי" בשם הריטב"א ורבו, וכן כתב הג"מ בשם ראב"ן. וכתב נימוקי" שהוא דוקא כשנשא את הנשים לאחר הגיור אבל אם נשאו קודם שהתגיירו, ולא באו עליהם בתורת קידושין לאחר שהתגיירו, הרי הן מותרות לכו"ע] ואין חילוק בין נולדו שניהם שלא בקדושה בין אחד מהם נולד שלא בקדושה והשני הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, אבל אם האחד נולד שלא בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה היה מתיר ר"י, שלא שייך להחליף, ומותר כל אחד בנשי חבירו, אפילו נשא לאחר שנתגייר [כן כתב הרא"ש בשמו, אבל נראה שהתוס' מסתפקים בהיתר זה]. ועריות הקרובות לגר מצד האב שלא מן האם, כל העריות האסורות לגוי, אסורות להם לאחר שנתגיירו, אע"פ שאין אבות לגוי, שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה, כגון אשת אביו לר' עקיבא ואחות אביו לר' אליעזר, אבל אחות אביו לר' עקיבא ואשת אביו לר' אליעזר, מותר. וכתב הרא"ש, בעל ההלכות פסק כר' עקיבא ויש פוסקים כר' אליעזר, ע"כ, ולא הכריע, ולכן טוב להחמיר כדברי שניהם [ואני אומר שלא נאסרו אלא מדרבנן ואין להחמיר. וכדאי הוא בעל ההלכות שפסק כר' עקיבא שאוסר באשת אביו, לסמוך עליו. וכל זה לדעת התוס' והרא"ש שסוכרים שקרובים מצד האב אסורים לבני נח משום שמא יאמרו, אבל הרמב"ם כתב שגר אסור בשאר האם אבל מותר אפילו בודאי שאר האב, לפיכך נושא הגר אשת אחיו מאביו ואשת אחי אביו ואשת אביו ואשת בנו אע"פ שנשאת להם אחר שנתגיירו. וכן אחות אמו מאביה ואחותו מאביו ובתו שנתגיירה, מותרת. ע"כ.

וכן נראה דעת הרי"ף. וכתב הנימוקי" שמותר באשת אביו אפילו נשאה אביו בגירות, כיון שמת האב מותרת לבן ושכן דעת הרמב"ם והרמב"ן, ע"כ. ומה שכתב הרמב"ם שמותר בבתו, כתב הרב המגיד שכן הסכימו הרמב"ן והרשב"א, ע"כ. והראב"ד חלק על הרמב"ם באשת אחי אביו ואשת אביו שלא התירו אלא בנשאה כשהוא גוי, אבל נשאה כשהוא גר, אסור. והרב המגיד דחה ראייתו וכתב שהרמב"ן והרשב"א הכריעו כדברי הרמב"ם. נשא אחותו מן האם, יוציא, מן האב לכתחילה לא יכנס ואם כנסה, לא יוציא [אבל דעת הרמב"ם שנושא אותה לכתחילה וכתב הרב המגיד שכן דעת הרמב"ן, ע"כ. ונראה שכן דעת הרי"ף. כתב הנימוקי" שמה שאמרו נשא אחותו מן האם יוציא, הוא אפילו נולדה בגיותה ומה שאמרו מן האב יקיים, הוא אפילו נולדה בגירות].

**ד.** הגירות שנתגיירו בניה עמה, לא חולצין ולא מתייבמין אפילו הם תאומים אפילו היה לידתן בקדושה, כיון שאין הורתן בקדושה, אבל חייבים משום אשת אח [מה שכתב שחייבים משום אשת אח, הוא דוקא כשהייתה לידתם בקדושה. ובנימוקי" נראה שהוא דוקא כשהיו תאומים ואין נראה בעיני]. אם היתה הורתן ולידתן בקדושה, הרי הם כישראל לכל דבר.

**ה.** אם כשהיה גוי נשא אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ואחותה מן האם יוציא האחת [וכן כתבו התוס' והרא"ש. והרמב"ם כתב שהנושא גיורת ובתה הגיורת או שתי אחיות מן האם, מקיים אחת ומגרש השניה. וכתב הרב המגיד שכן כתב רש"י שאף שנשא ישראל שתי אחיות לאחר שהתגיירו, וכן הדין באם חמותו ושכן כתבו הרמב"ן והרשב"א. כתב הנימוקי" שדין זה הוא משום שמא יחליפו בישראל ויתירו אשה ובתה]. אבל אשה ובת בנה או אשה ואחותה מן האב שנתגיירו מותר לכתחילה לכנסו שתיהן.

**ו.** אם נתגייר ואשתו עמו, אסור בחמותו אפילו לאחר מיתת אשתו. וגם בזה כתב הרא"ש [שדעת רבינו חננאל לאסור] ויש מתירים ולא הכריע [ודעת הרמב"ם להתיר].

### לשון השו"ע והרמ"א [בכתב קטן] יו"ד סימן רס"ט:

א. דין תורה שמותר לגר שישא אמו או אחותו מאמו שנתגיירו [וכ"ש אחותו מאביו מותרת, ש"ך] אבל חכמים אסרו דבר זה כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה וכן גר שבא על אמו או אחותו והיא בגיורתה, הרי זה כבא על הנכרית.

ב. כיצד דין הגרים בעריות של שאר בשר, אם היה נשוי כשהוא גוי לאמו או לאחותו מאמו ונתגיירו, מפרשים אותם ואם היה נשוי לשאר עריות ונתגייר הוא ואשתו, אין מפרשים אותם [אבל מפרשים אותם שלשה חודשים משום אבתנה, ש"ך].

ג. גוי אסור בשאר האם אחר שנתגייר, מדברי סופרים ומותר בשאר אב אף על פי שידוע בודאי שזה שארו מאביו כגון תאומים, שדבר ברור הוא שאביו של זה הוא אביו של זה אף על פי כן לא גזרו על שאר אביו, לפיכך נושא הגר אשת אחיו מאביו ואשת אחי אביו ואשת אביו ואשת בנו אף על פי שנשאת לאחיו או לאחי אביו או לבנו אחר שנתגיירו. וכן אחות אמו מאביה ואחותו מאביו ובתו שנתגיירו, מותרת לו. **הגה** ויץ **לוסרס** **זאָסַת** **לזניו** [ומדברי התוס' והרא"ש נראה שיש להחמיר אף באחות אביו]. אבל אינו נושא לא אחותו מאמו ולא אחות אמו מאמה, ולא אשת אחיו מאמו שנשאה אחיו מאמו אחר שנתגייר, אבל אם נשאה אחיו כשהוא גוי, הרי זו מותרת לו [בשאר אם, נראה שאף אם נשא, יוציא, כיון שנשא באיסור, לבוש].

ד. שני אחים תאומים שהיתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה, חייבם משום אשת אחיו אבל לא חולצין ולא מייבמין.

ה. הנושא גיורת ובתה הגיורת או שתי אחיות מן האם, יושב עם אחת מהן ומגרש השניה.

ו. נשא גיורת ומתה, מותר לישא אמה או בתה, שלא גזרו אלא בחייהן [ויש אוסרים וכן דעת הטור, ש"ך].

## דף צ"ח - ספק בהורי הולד.

### דברי הגמרא:

**משנה**- חמש נשים שהתערבו ולדותיהן, ולכל אחת מהנשים בן ודאי שלא התערב, הגדילו הולדות ונשאו נשים ומתו, ארבעה מהאחים בודאי חולצין לאחת האלמנות ואחד מייבם אותה. ואח"כ המייבם ושלושה מהאחים האחרים חולצין לאחת מהאלמנות ואחד הנשאר מייבם אותה. ארבע חליצות וייבום לכל אחת ואחת מהאלמנות שבעליהן התערבו בקטנותם.

**גמ'**- קודם ארבעה חולצים ורק לאמ"כ אח אחד מייבם.

**גמ'**- כל אח מייבם לאחת ואין אחד מייבם שתיים.

**ברייתא**- כשהולדות המעורבים נשאו ומתו, ומקצתם של האחים הודאים אחים מהאב ומקצתם אחים מהאם, אחים מהאם חולצים ואחים מהאב מייבמים. מקצתם כהנים ומקצתם אינם כהנים, כהנים חולצים ושאינם כהנים מייבמים. מקצתם כהנים ומקצתם אחים מהאם, אלו ואלו חולצים ולא מייבמים.

### דף צט.

**ברייתא**- שתי נשים ולהן שני בנים, וחזרו וילדו שני בנים במחבא והתערבו, ולאחמ"כ מתו בעליהן, ובא בנה הראשון של זו ונשא את אמו של זה, ובנה הראשון של השניה נשא את אמו של זה, ומתו בלי בנים, הבנים שנתערבו חולצים מספק לשתי הנשים שהן אמותיהם מספק.

שתי נשים שילדו שתי נקבות במחבא והתערבו הבנות ולאמ"כ באו אחיהן מהאב ונשאום, ומתו בלי בנים, האח מהאב של כל אחד משניהם חולץ מספק לשתיהן, ואחת מהן בספק אחרות.

אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא והתערבו הבנות, ובאו האחים של הבעלים ונשאו את הבנות, ולאחר זמן מתו בלי בנים, זה חולץ לבתו מספק וזה חולץ לבתו מספק.

**ברייתא**- **רבי מאיר**- עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל, הולד ממזר.

**ברייתא**- **רבי מאיר**- מטלטלין משתעבדים לפרעון חוב כתובת אשתו.

**משנה**- האשה שהתערב ולדה בולד כלתה, הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו, בני הכלה הודאים חולצים ולא מייבמים, בני הזקנה הודאים או חולצים או מייבמים. מתו הבנים הודאים של האשה וכלתה, התערבות חולצים ולא מייבמים לאלמנות בני הזקנה, ואחד חולץ לאמ"כ אחד מייבם (את אותה חולצה) לאלמנת בן הכלה.

אשת כהן שהתערב ולדה בולד שפחתה, הרי אלו אוכלים בתרומה, וחולקים חלק אחד בגורן, ואינם מטמאים למתים, ואינם נושאים נשים, בין כשרות ובין פסולות.

הגדילו תערבות אשת כהן ושפחתה ושחררו זה את זה, ולכן אחד מהם כהן ואחד מהם ישראל, שניהם נושאים נשים הראויות לכהונה, ואינם מטמאים למתים, ואם נטמאו אינם סופגים את הארבעים. ואינם אוכלים בתרומה, ואם אכלו אינם משלמים קרן וחומש, ואינם חולקים תרומה בבית הגורן. ומוכרים לכהן את תרומת תבואתם והדמים שייכים להם. ואינם חולקים בקדשי מקדש, ואין נותנים להם קדשים, ואין מוציאים קדשים שלהם מידיהם. ופטורים לתת לכהן מבהמה שלהם זרוע, לחיים וקיבה. ובכור שלהם ירעה עד שיסתאב, ונותנים עליהם חומרי כהנים וחומרי ישראלים.

**גמ'**- לאותה אלמנה אחד חולץ ולאמ"כ אחד מייבם, ודוקא קודם חליצה ולאמ"כ ייבום.

**משנתנו**- אשת כהן שהתערב ולדה בולד שפחתה וכו'.

**גמ'**- ודל הכהנת וולד השפחה המעורבים חולקים בבית הגורן חלק אחד ורק באופן שבאו יחד.

**ברייתא**- **רבי יהודה**- אין חולקים תרומה בגורן לעבד אלא א"כ רבו עמו.

**רבי יוסי**- יכול מי שהוא ספק עבד כהן וספק כהן לבוא לבדו לגורן ולומר- "אם כהן אני תנו לי בשביל עצמי ואם עבד כהן אני תנו לי בשביל רבי".

**ברייתא**- עשרה אין מחלקים להם תרומה בבית הגרנות, ואלו הם- חרש, שוטה וקטן, טומטום ואנדרוגינוס, והעבד, והאשה, והערל, והטמא, והנושא אשה פסולה. וכולם משגרים להם תרומה לביתיהם חוץ מכהן טמא וכהן שנשא אשה פסולה.

### דף ק.

**גמ'**- לשיטה הסוברת שלא מחלקים תרומה בבית הגורן לאשת כהן משום יחוד, באופן שמצויים אנשים בבית הגורן מותרת לקבל שם תרומה. ולשיטה הסוברת שלא מחלקים

לה תרומה שמא התגרשה ונפסלה מאכילת תרומה ואין ידוע על כך, באופן שבית הגורן קרוב לעיר מותרת לקבל שם תרומה.

**ברייתא**- העבד והאשה אינם מחלקים להם תרומה בבית הגורן, ובמקום שמחלקים מעשר עני, נותנים לאשה תחילה.

**משנתנו**- הגדילו התערבות ושחררו זה את זה וכו'.

**רבא**- כופים אותם ומשחררים זה את זה.

**משנתנו**- נותנים עליהם חומרי כהנים וחומרי ישראלים וכו'.

**רב פפא**- מנחת דבדב שלהם נקמצת כדן מנחת ישראל ואינה נאכלת כדן מנחת כהן, והקומץ קרב לבדו ע"ג המזבח והשיריים קרבים לבדם.

**גמ'**- דבר הראוי להקטיר ע"ג המזבח, אסור להקטיר את שייריו.

**רבי יהודה בן ר"ש בן קפיז**- מותר גם להקטיר את השיירים באופן שמעלה אותם לשם עצים ע"ג המזבח.

**ברייתא**- **רבי אליעזר**- אסור לעלות שיירים ע"ג המזבח לשם ריח ניחוח ומותר להעלותם בתורת עצי המערכה.

**רבנן**- אסור להקטיר את השיירים אף לשם עצים.

**ברייתא**- **רבי אלעזר ברבי שמעון**- במנחת חוטא של כהן, הקומץ קרב לעצמו והשיריים מתפזרים בבית הדשן.

**גמ'**- **רבנן**- אין השיירים מתפזרים בבית הדשן, ובספק מנחת כהן ספק ישראל, השיירים מתפזרים בבית הדשן.

**משנה**- מי שלא שהתה ג' חודשים לאחר שנפרדה מבעלה ונישאת וילדה זכר ואין ידוע אם הוא בן תשעה חודשים לראשון או בן שבעה לאחרון, והיו לה בנים אחרים מהבעל הראשון וכן בנים מהבעל השני, אם אותו ולד ספק נשא אשה ומת, הבנים האחרים חולצים ולא מייבמים, וכן באופן שהבנים מתו, ולד הספק חולץ להן ולא מייבם אותן. היו לו אחים מהבעל הראשון ואחים מהבעל השני שלא מאותה האם, הוא חולץ ומייבם לכולן, ואם אותו ספק נשא אשה ומת בלי בנים, אחד האחים חולץ ואחד האחים (מהבעל השני) מייבם אותה.

היה אחד מהבעלים כהן ואחד ישראל, הולד נשוא אשה הראויה לכהן, ואינו מטמא למתים, ואם נטמא, אינו סופג את הארבעים. אינו אוכל בתרומה, ואם אכל, אינו משלם קרן וחומש. ואינו מקבל חלק בגורן, ומוכר את תרומת תבואתו והדמים שלו. ואינו חולק בקדשי המקדש, ואין נותנים לו את הקדשים, ואין מוציאים קדשים מידו. ופטור מזרוע, לחיים וקיבה. ובכורו ירעה עד שיסתאב, ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים.

היו שני הבעלים כהנים, הוא אונן עליהם במותם והם אוננים עליו. הוא אינו מטמא להם והם אינם מטמאים לו. הוא אינו יורש אותם והם יורשים אותו. ופטור הבן על מכתו וקללתו של זה ושל זה. הבן עולה לעבוד בבית המקדש במשמרו של זה ובמשמרו של זה, ואינו חולק בקדשים עם שאר כהני המשמר, ואם היו שני הבעלים באותו משמר, נוטל חלק אחד.

**גמ'**- כשמת הולד שאין ידוע מי אביו בלי בנים, אח אחד חולץ ואח אחר מייבם, ודוקא בסדר הזה.

**שמואל**- עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל פניה, הולד שתוקי ואינו יכול לעבוד בבית המקדש למרות שהוא כהן בודאי.

**ברייתא**- יבם כהן שבא על יבמתו בלי להמתין שלושה חודשים והתעברה ממנו, ולדה כשר להיות כהן גדול.

**גמ'**- דינו של שמואל הוא מדרבנן, וגזרו רק על הנוול בזנות, אבל הנוול מנישואין, או שלא בזנות, לא גזרו רבנן.

**גמ'**- זרעה של עובדת כוכבים ושפחה מתייחס אחריה.

**ברייתא**- **רבי מאיר**- שלוש נשים משמשות במוך- קטנה מעוברת ומניקה. וקטנה זו בת אחד עשרה ויום אחד ועד שנים עשר ויום אחד. פחות או יותר מכן, אינה משמשת במוך.

**חכמים**- אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת.

**רב יהודה**-**שמואל**- מי שהיו קידושיה על תנאי ולא התקיים התנאי, יוצאת ממנו בלי גט. ואם זינתה תחתיו מרצון, אינה נאסרת עליו.

### דף קא.

**משנתנו**- היו שניהם כהנים וכו'.

**ברייתא**- הכה את זה וחזר והכה את זה, קילל את זה וחזר וקילל את זה, וכל שכן אם הכה או קילל את שניהם בבת אחת, חייב מיתה.

**תנא**- **רבי יהודה**- בבת אחת חייב, בזה אחר זה פטור.

**תנא**- **רבי יהודה**- בין בזה אחר זה ובין בבת אחת, פטור.

**משנתנו**- ועולה במשמרו וכו'.

**גמ'**- כופים את הולד כהן שאין ידוע מי אביו לעבוד בעבודת המשמר.

**משנתנו**- ואם היו שניהם במשמר אחד וכו'.

**גמ'**- דוקא שהיו שניהם מאותו משמר ומאותו בית אב.

## דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן קע"ו:

ה. האשה שהיו לה בנים ולכלתה בנים, וילדה היא וכלתה שני זכרים במחבוא, ונתערבו הבנים וגדלו ונשאו נשים ומתו, בני הכלה חולצים לשתייהן תחילה ולא מייבמין, שכל אחת משתייהן ספק אם היא אשת אחיו שהיא מותרת לו או אם היא אשת אחי אביו שהיא ערוה לו, ובני הזקנה אחר חליצת בני הכלה חולצין או מייבמין שאם היא אשת אחיו הרי היא יבמה, ואם היא אשת בן הכלה, הרי היא אשת בן אחיו ומותרת לו שכבר נחלצו.

ו. מתו הבנים הודאים של הזקנה והכלה, והספקות קיימים, הספקות לנשי בני הזקנה חולצים ולא מייבמין שהיא ספק אשת אחי אביו, ולשני בני הכלה אחד מהספקיות חולץ לה תחילה והשני מייבם, ממה נפשך, אם זה שחלץ בן הכלה, הרי חלץ לאשת אחיו ואם כן, הספק השני הוא בן הזקנה ומותר לו לישא אשת בן אחיו אחר שנחלצה מיבמה, ואם זה שחלץ תחלה הוא בן הזקנה הרי חלץ לאשת בן אחיו ולא עשה ולא כלום, אם כן הספק השני הוא בן הכלה והרי הוא מייבם את אשת אחיו.

ז. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חודשים וניסת וילדה ואין ידוע אם הוא בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון, והיו לה בנים מן הראשון ומן השני, וגדל הספק ונשא אשה ומת, בניה מן הראשון ומן

שנולדו מן הנישואין, אבל בזנות, משתיקין אותו מן הכהונה הואיל ואין ידוע ודאי מי אביו. כיצד, עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל, אף שהוא ודאי בן כהן, אין לו דין כהן [והרמב"ם כתב שכהן נאמן לומר זה בני, אבל אין מעלין אותו ליוחסין על פיו עד שיביא עדים שהוא בנו. וכתב הרב המגיד שאפשר שדעת הרמב"ם שאין לו דין כהן ליוחסין, כלומר לומר שהוא ודאי מיוחס, אבל מותר להשיאו אשה שלא חוששים שהוא פסול].

### לשון השו"ע והרמ"א [זככתל רש"י] אה"ע סימן ג':

ח. אשה שלא שהתה שלשה חודשים אחר בעלה וילדה, ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן שבעה לאחרון, והיה אחד מהן כהן והשני ישראל, ה"ז ספק כהן. וכן אם נתערב ולד כהן בולד ישראל והגדילו התערובות, כל אחד מהם ספק כהן ונותנים עליהם חומרי ישראל וחומרי כהנים, נושאים נשים הראויות לכהונה ואין מטמאים למתים ולא אוכלים בתרומה ואם נשאו גרושה מוציאים ואין לוקים.

ט. שני כהנים שנתערבו ולדוניהם, או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת לכהן אחר, ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן שבעה לאחרון, הרי זה כהן, ונותנים על הולד חומרי שניהם. הוא אונן עליהם והם אוננים עליו הוא אינו מטמא להם ואם אינם מטמאים לו. בד"א, בזמן באים מכח נישואין, אבל בזנות, משתיקין אותו מדין כהונה, הואיל ואין ידוע ודאי מי הוא אביו. כיצד, עשרה כהנים שפירש א' מהם ובעל, אע"פ שהוא ודאי בן כהן ואם נטמא למת או נשא גרושה לוקה ואינו עובד ואינו אוכל בתרומה. הגה זתה עס כהן אחד וכתוך שלשה נשאת לכהן אחר, הולד פסול לכהונה [כתב הח"מ שנראה שגם להפך, אם זינתה תוך ג' חודשים משמת בעלה, והב"ש חולק]. כהן הבא על הפנויה ומודה שהוא בנו, הן כהן לכל דבר ולא חיישין שמא הפקירה נפשה לאחרים.

השני חולצין ולא מייבמין שלכל אחד מהם הוא בספק שמא אחיו הוא מן האם ולא מן האב וכן הספק לנשותיהן, חולץ ולא מייבם. היו לראשון ולשני לכל אחד בן אחד מאשה אחרת ומתו, זה הספק חולץ או מייבם לנשותיהן שאם הוא אחיו מאביו הרי היא יבמתו ואם אינו אחיו, נכרית היא לו ומותר בה, כיון שאין לה יבם אחר שתהא זקוקה לו. מת הספק, אחד משני הבנים הודאים חולץ לה תחילה והשני מייבם, ממה נפשך, אם הוא אחיו, הרי היא יבמתו, ואם אינו אחיו, נכרית היא לו וכבר נחלצה מהאח האחר שהוא יבמה.

ח. חמש נשים שהיה לכל אחד בן ידוע ונתערבו חמשתן, וילדו כאחת במחבוא וגדלו התערבות ונשאו נשים ומתו ונפלו נשותיהן לפני חמשה הבנים הוודאים, שאין אחד מהם ידוע איזו היא אשת אחיו, זו היא תקנתן- ארבעה מהוודאים יחלצו לאחת, והחמישי ישאנה אחר שנחלצה ארבע חליצות, ואם היא אשת אחיו, הרי יבם אותה, ואם אינה אשת אחיו, היא נכרית לו, ונושא אותה לאחר שנחלצה מהיבם שלה. וכן יעשו כל חמש הנשים. ואפשר שאחד ישא את חמש הנשים לאחר שכל הארבעה האחרים יחלצו להן, אבל האופן הראשון טוב יותר, שאפשר שיזדמן לכל אחד לייבם את יבמתו. ואם מת אחד מהבנים הוודאים, ארבעה הספיקות יחלצו לה, והחמישי ייבם. היו קצת הוודאים כהנים וקצתם אינם כהנים, הכהנים חולצים ולא מייבמים, שמא יפגעו בחלוצה ושאינם כהנים מייבמים. היו קצת מן הוודאים שיש להם באלו ספיקות אחים שהם אחים מן האם ולא מן האב, וגם יש לו בהם אחים מן האב, חולצים ולא מייבמים, שמא ייבם אחת שהיא אשת אחיו מאמו. מקצתם כהנים ומקצתם שיש להם אחים מן האם, אלו ואלו חולצים ולא מייבמים.

### לשון השו"ע והרמ"א [זככתל רש"י] אה"ע סימן קע"ו:

ה. האשה שהיו לה בנים ולכלתה בנים, וילדו היא וכלתה שני זכרים במחבוא ונתערבו הבנים וגדלו התערבות ונשאו נשים ומתו, בני הכלה חולצין לשתיהן תחילה ולא מייבמין ובני הזקנה אחר חליצת בני הכלה חולצין או מייבמין.

ו. מתו הבנים הוודאים של הזקנה והכלה והספיקות קיימים, הספיקות לנשי בני הזקנה חולצין ולא מייבמין ולנשי בני הכלה א' מהספיקות חולץ לה תחילה והשני מייבם.

ז. מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חודשים ונשאת וילדה, ואין ידוע אם הוא בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון, והיו לה בנים מהראשון ומהשני, וגדל הספק ונשא אשה ומת, בניה מהראשון ומהשני חולצין ולא מייבמין וכן הספק לנשותיהם חולץ ולא מייבם. היו לראשון ולשני לכל א' בן מאשה אחרת ומתו, זה הספק חולץ או מייבם לנשותיהם. מת הספק א' משני הבנים הוודאים חולץ לה תחילה והשני מייבם.

ח. חמשה נשים שהיה לכל אחת בן ידוע וילדו כלן במחבוא כל אחת זכר, נתערבו חמשה הולדות ונשאו נשים ומתו, ונפלו נשותיהם לפני חמשה הבנים הוודאים, ד' מהוודאים יחלצו לאחת ואח"כ ישאנה החמישי, וכן עושים לכל אחת ואחת. ואם מת א' מהבנים הוודאים, ארבעה הספיקות יחלצו לה וא' ייבם. היו קצת הוודאים כהנים, הכהנים חולצים ולא מייבמים ושאינם כהנים מייבמים. היו לקצת הוודאים שיש להם באלו הספיקות אחים מהאם שלא מהאב, וגם יש לו בהם אחים מהאב, חולצים ולא מייבמים.

### דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] חו"מ סימן ט"ו:

ב. כתב הרמב"ם- היו לפני הדיינים דינים הרבה, דין יתום קודם לדין אלמנה. ודינה קודם לדין תלמיד חכם. דין ת"ח קודם לדין ע"ה, ודין האשה קודם לדין האיש [כתב הרשב"א השוכר את הקטן ומעבד התשלום, מוציאין כסף זה בדיינים].

### לשון השו"ע והרמ"א [זככתל רש"י] חו"מ סימן ט"ו:

ב. היו לפניו דינים הרבה, מקדימין דין היתום לדין האלמנה, ודין האלמנה קודם לדין ת"ח, ודין ת"ח קודם לדין עם הארץ, ודין האשה קודם לדין האיש.

### דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן ג':

ח. מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה, ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון והיה אחד מהם כהן, וכן אם נתערב ולד כהן בולד ישראל וגדלו, כל אחד מהם ספק כהן, ונותנים עליהם חומרי כהן וחומרי ישראל. נושאים נשים הראויות לכהונה ואין מיטמאים למתים ואין אוכלים תרומה, ואם נשאו גרושה, מוציאים אותה.

ט. שני כהנים שנתערבו ולדוניהם או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת לכהן אחר וילדה, ואין ידוע בן מי הוא, נותנים על הולד חומרי שניהם, הוא אונן עליהם והם אוננים עליו, הוא אינו מטמא להם והם אינם מיטמאים לו. במה דברים אמורים, בזמן

אין בדברים המובאים בעלון כדי לפסוק הלכה, אלא כדי שיהיה לימוד הדף היומי שלם ביד הלומד, סוגית הגמ' ועיקרי ההלכה. להערות, הצעות, או לקבלת העלון בדואר ניתן להתקשר - 052-7134167

לע"נ

אמו"ר אליהו בן הרב שלום יהודה ז"ל

לרפואת

חביבה בת רחה, עליזה בת רחה, שושנה בת הדסה, פרידה בת מזל, ד' א' בן ש' בתושח"י

ולהצלחת התורמים החפצים בעילום שם

ערך את דברי הגמרא - הרב י. פ. שליט"א

לקבלת העלון דרך המייל ניתן לשלוח  
avishaisofer@etrog.net.il - ל